

Eborori **Mbede ká i daa ha Eborori**

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na i daa ha nzoɓ mbika lawri ká saɓ bari ba Ziɓ. Nzoɓ daa mbede ni key na hii bay baka ri bay haɓa ri pón mbika law bari ya. Ka kie mii, Zezu Krisi ba Vu Ngerewuru, be ká'a yaa fe daa Bi-ε Ngerewuru báy zadε ngid bele, a daa ha náa kókeri law kere Ngerewuru ta-taɓ. Ba be Zezu Krisi ká mba tul led nzaaped Ngerewururi ká nulue ndaw, nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, Moyze kara ndaw na. Ba be Zezu Krisi ndaw ze Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye banɓuɔ wum. Ba be ká'a daa ha Ngerewuru báy nzoɓri zuo zin ki báy faa sùo-ε ká'a mbi ba vuy fe poy ba mbiw hoy wum ba gbuke na. Be ze, fe holri ká Zibri puoke fe, báy pedri ká nzoɓ fe poyri daa ká bil hul kani Ngerewuru na, ka daa ha nzi-ε gbu, bay ji le, ba fe ká nzoɓ se sie daake mbaa.

Pam ká náa dookeri báy faa Zezu na, ba fe vbike vbeɓ ya. Fe daa nzoɓ Ngerewururi ká piɛfke lew na do ba fe mboro, a maa daa wara bo bil law naari nzoɓ mbika lawri ha náa sukeri law naari báy sew ká i daake nun naari tuo sie. Do nun haɓa naari nzoɓ mbika lawri na, náa gederi kóm ba luɔ Zezu, be ká náa daari law naari bo tul-e báy tiikake kpuru bay tiike gbuke na.

Máa bayri ká ɔ́o bil-e

Krisi ba nzoɓ ká tina law kere Ngerewuru báy
zadɛ: 1.1-3

Krisi mba tul leɗ nzaaped ká nulue: 1.4-2.18

Krisi mba tul Moyze báy Zozuye: 3.1-4.13

Krisi ba ngerenzob fe poy luye: 4.14-7.28

Krisi ba nzoɓ ɔ́oko sikɗa nzoɓri báy
Ngerewuru: 8.1-9.22

Krisi ba vuy fe poy ká ɔ́o nzedɛm: 9.23-10.39

Dáa law ɓo tul Krisi na kal feri riw: 11-12

Simsed nzoɓ mbika lawri, báy ɔ́ro ɓie bay: 13

Ngerewuru baa bay ha nzoɓ báy faa Vi-e

¹ Pola lew na, Ngerewuru baa bay ha bulu naari faa ɓal ngi-ngii báy gosikeri ɓod ɓod báy faa nzoɓ yaɗa bayri saa nzi-ɛ. ² Roo ɛ, báy bil sewri ká náa káwri ɗi timbedɛ key na, ka baa bay ha naari báy faa Vi-e. Báy faa Vi-e na ze ka ɗáake feri riw bele, a ɗaa ni kaw ba nzoɓ ká feri riw bele a zúo nduo-ɛ. ³ Vi-eke ku na, ɗaa ha náa kókeri hurusuo riŋ ɗika Ngerewuru ká ba hje zikiki. Ka ya fe ɗáa Bi-ɛ Ngerewuru na báy zadɛ ngid bele, a mgba saw feri riw bele ha ri se-seɗ báy faa hurusuo bay ká tji ká nzi-ɛ. Fale ká'a ɗaa ha Ngerewuru naa bay feyaɗa ká tul nzoɓri ha ri *taŋ kad kad na, ka zol a vaa kaw zad káw riŋ ɗika ká nulue ká tunduo hodɔ Ngerewuru, Nzoɓ Bawda Hurusuo. ⁴ Be ze, Ngerewuru kieke Vi-e ká vi ba bawda nzoɓ ká kal tul leɗ nzaapedri ká nulue ká riŋ-ɛ kara mba tul riŋ-ri pavbaɗ na.

*Vu Ngerewuru mba tul leɗ nzaaped
Ngerewuri ká nulue*

⁵ Tusueke ɛ, leɗ nzaapedɗ Nɔgerɛwuru ká'a ɓaa ha ni mii: «Bo na mù ɓa Vu-i; úru saa vuri key na mĩ ɓa Bǎa-ka» na, mbjw tiya*. A leɗ nzaapedɗ Nɔgerɛwuru mbjw ká'a ɓaa ɓay se tul-e mii: «Mĩ ɓá Bi-ɛ, a ɓe laa ɛ, a ɓá Vu-i†» na, mbjw tiya ndaw. ⁶ Roo ɛ, ɓáy nam ká Nɔgerɛwuru ɗo píe titire leɗ ká keklek vi tusiri key na, ka ɓaa mii: «Baari leɗ nzaapedɗ ɓiri riw bele na, ì húku pol-e í pisi ni‡.» ⁷ Bay ká Nɔgerɛwuru ɓaa se tul leɗ nzaapedɗri ká nulue na ze ɗo key: «I ɓa nzob pedɗ ɓiri; mĩ píe ri munu ká zuu kuu, í ɗo munu ɓa rj̄m huu ká sɛ§.» ⁸ A ɓay ká'a ɓaa ha Vi-e na laa ɛ, ka ɓaa mii:

«Bo na, mù ɓa Nɔgerɛwuru.

Réke mbay ɓo na ɗo mbiimbam ɓáy mbiimbam
baŋgu,

mù re tul nzob ɓori ɓáy zadɛ.

⁹ Bo na, mù hii fe ɗáa ká ɗo ɓáy zadɛ,

a mú tuŋ fe ɗáa kaaya ngerɛŋ.

Sawke mini ze, Nɔgerɛwuru, Nɔgerɛwuru ɓo na
náa mù ɗo ɓod,

a ɗaa num suoriya zuo tul-a,

a ko mù rii nun-ɛ mba tul ɓaw sedɗ ɓori*.)»

¹⁰ Ka ɓaa ha ni na roɓay mii:

«Nɔgerɛmbay, zadka zadɗ ɗo hoy ran ran ɓáy na,
ɓa ɓo ze mù ɗaa tusiri, a mú ɗaa nulue ɓáy
nduo-ɔ.

¹¹ Fekeri riw bele ku na, a ɓíe kpukɗu kpukɗu,
i ɗĩ táw riw bele munu ká gariri ɗíke táw.

* **1:5** 1.5 Simri 2.7. † **1:5** 1.5 2 Samiyel 7.14. ‡ **1:6** 1.6 Simri 97.7; Kijja bol kusol ba sidfike 32.43. § **1:7** 1.7 Simri 104.4.

* **1:9** 1.9 Simri 45.7-8.

Roo ɛ, bo na, mù káw ɓaŋguo.

¹² Mù ɓim ri munu ká i ɓimke maagari,
a mú suo ri munu ká i súoke gari.

Roo ɛ, bo na, mù dɔ munu ɓaŋguo;

Nam ɓori ti óko ya mɓaŋ†.»

¹³ Ka ɓaa ha ni roɓay mii.

«Mu ví káw tundo hodo ɓi
kpuru maa ɓáy haŋa m̄ haw yum
ká tul nzob tul ŋaŋi ɓori
ha ri vi ɓa fe d́aa ɓal-a zuo d̄i‡.»

Ba ɓay ká'a ɓaa ha led̄ nzaaped̄ Ngerewuru
mbiw ya. ¹⁴ A waa, led̄ nzaaped̄ Ngerewururi
na, i ɓa nzob veri ɛ? Bari riw bele na, i ɓa temri
ká i d́aa ped̄ ha Ngerewuru. Ka pie ri ɓay haŋa
ri so nzobri ká pam a d́oko ɓay tul-ri.

2

Báka ɓay ká se tul pam

¹ Munu ká Ngerewuru ɓaa ɓay ha naari ɓáy
faa Vi-e ká mba tul led̄ nzaaped̄ Ngerewururi
na, náa nzéri ɓáy sùo naari ká tul tusue ɓay ká
náa láari na, ɓay haŋa ɓo, náa wururi faa kere
na ɓa pola pola ya. ² Náa kóri ndaw, *bol kusol
Ngerewuru ká led̄ nzaaped̄ Ngerewururi víke ha
*Moyze pola lew na, d́o ɓa sùo fe; a nzobri riw
bele ká i d́aa fe kaaya í wádke tul bol kusolke na,
ka d́aa here ɓe ɓo tul-ri maa ɓáy zad̄ fe d́aa ɓari.
³ A naari ká náa láari ɓay ká se tul pam ká mba
ɓay ká led̄ nzaaped̄ Ngerewururi ɓaa ha nzobri,
roo náa kóri ɓa fe ya na waa, náa d́ari mina

† **1:12** 1.12 Simri 102.26-28. ‡ **1:13** 1.13 Simri 110.1.

ndaw roo, bay yam here Ngerewuru ka maa tul naari na le? Pamke ku na, Ngerembay ki suo-ε kara ka-kaake pola, roo bari ka i laa bayke na, i hii do di munu ndaw ha naa laari bayke na ba suo bay. ⁴ Ngerewuru ki kara kie bay nasi fe daa bari na bay faa feri ka kie fe ka'a ti ndaw, fe ka mba koka ka'a ba hie zikiki ndaw, bay kiri fe sanri bod bod riw bele ndaw, roo bay fe ini taa Tem Law Pie ka'a leke nzofri munu ka law-ε hii ndaw pi.

Zezu nda faa pol nzofri ha ri zih pam

⁵ Tusueke le, ba led nzaaped Ngerewururi ka nulue ze Ngerewuru ha ri hurusuo reke mbay ka bil sew ka'a vi vuku ka naa baari bayke na ya, roo le, ba nzof pire nzof ze a reke mbay. ⁶ Zad hane ka bil mbede Ngerewuru na, nzof mbij baa ta-tan ba kele ka di mii:

«Aa, Ngerewuru, nzof ba ve ndaw roo, mu ker se tul-e le?
Waa, nzof pire nzof ba ve ndaw roo, mu ko-kom ba tul-e le?

⁷ Mu yinjra ni ba fal bole di ndii munu ka pol led nzaaped Ngerewururi ka nulue; mu ha ni riñ dika; mu daa mbay bo tul-e munu ba mbay;

⁸ mu ha ni hurusuo ka tul feri riw bele*.»
Zadka'a ha hurusuo ha nzof ka tul feri riw bele na, ka pon fe mbij ka'a re mbay ka tul-e ya na, tiya. Ze timbede key na, naa kori nzof ka do bay hurusuo ka tul feri riw bele na ya robay.
⁹ Roo le, fe ka naa kori ta-tan ze do key: Zezu na,

* 2:8 2.8 Simri 8.5-7.

Ngerewuru yiinra ni ba fal bole di ndii munu ka pol led nzaapedri ka nulue, bay haɲa bo bay faa law kere Ngerewuru na, ka huƙe bay tul nzoɓri riw bele. A timbeɗe key na, naa kóri ni ka Ngerewuru daa riɲ dika bay mbay bo tul-e bay tul kóko seke fe huɗ be. ¹⁰ Do bay zadɗe bay haɲa Ngerewuru, nzoɓ ka feri riw bele do bay faa be, a do bay tul-e ndaw na, ka ha Zezu ma-maa bay faa kóko seke fe, bay haɲa bo, ka faa ruo vi-eri ha ri do bil riɲ dika be, bay ji le, be Zezu na, ka ba nzoɓ ndáka faa pol-ri ha ri ziɲ pam.

¹¹ Ka waa feyaa nzoɓri ha ri *taɲ kaɗ kaɗ. Be bay bari ka'a waa ri na, ba bari mbijw hoy. Sawke mini ze, Zezu daa sahoƴ ka bay dika ri ba yu-eri ya. ¹² Ka baa mii:

«Aa, Ngerewuru, mi baa bay bo ha yu-iri;
mi pisi mu ka nun ruo nzoɓri ka zad mbu ki
bari†.»

¹³ Ka baa na roɓay mii:

«Ngerewuru bi, mi daa law-i bo tul-a‡.»

Ka yi a baa na roɓay mii:

«Mu ko mi key, mi do key bay ledri ka mu ha mi
na§.»

¹⁴ Munu ka ledkeri do bay naysuo bay sim na, Zezu ki suo-ε kara vi ba nzoɓ naysuo munu ka bari na ndaw, bay haɲa bo, bay faa huɗ be na, ka gurke hurusuo ngeretemndaya, be ka'a ba saw huɗ nzoɓri, ¹⁵ ze a tinaƙe bari ka hie huɗ daa ri ba koy bay kaw kumnun bari ka tusiri key.

¹⁶ Ba tusue ki, ba bari led nzaaped Ngerewuru

† 2:12 2.12 Simri 22.23. ‡ 2:13 2.13 Simri 16.1. § 2:13 2.13 Ezay 8.18.

ká nulue ze ka ví sò ri ya, roo lɛ, ɓa naari ká náa ɓári vu bulu Abarahamri ze ka ví sò naari. ¹⁷ Sɓawke mini ze, ɗo nun haɗa Zezu ka ɗo maa kɪ ɓáy yu-eri ká ɓil feri riw bele. Be ndaw roo, a ví ɓa *ɲgerenzob fe poy luye ɓari, ká law kere mba ɓil law-ɛ gbay gbay, a ɗo tul ped ɓe ká pol Ngerewuru, ɓay haɗa Ngerewuru ka naa ɓay feyaa ká tul nzobri. ¹⁸ Munu ká fe líe law tji tul-e sùo-ɛ a kò sɛkɛ fe na, ka maa ɓay sókò nzobri ká fe líe law tji tul-ri.

3

Zezu mba tul Moyze

¹ Yu-iri, ɓaarɪ ká Ngerewuru ɗi ri ɗo ɓod ɓa taa ɓe na, i gedɛ kóm ɓa tul Zezu ká ɓa led nzaaped Ngerewuru, a yji a ɓa *ɲgerenzob fe poy luye na. Be na ze, tusue ɓay ká náa ɗári law naari ɓo ɗi, a náa ɓaarɪ ɓayke ɓa keɛ na, ɓaa ɓay se tul-e. ² Ka ɗo tul ped ká Ngerewuru naa ni ɓayke na ha ni o ɓáy zadɛ, munu ká *Moyze ɗo tul ped ɓe ká sakra nzob ɓeri riw bele. ³ Riɲ Zezu na mɓa kal tul riɲ Moyze, munu ká nzob ɗáa hul na, i ɗaa mbay ɓo tul-e mba sùo hulke. ⁴ Hul haɗa haɗa lɛ, ɓáy nzob ɗáake ɗáake, a roo lɛ, nzob ká ɗaa feri riw bele na ɓa Ngerewuru. ⁵ Moyze na ɓa nzob ped Ngerewuru a ɗo tul ped ɓe ká sakra nzob Ngerewururi riw bele, a ɓaa ɓay feri ká Ngerewuru a ɓáa ha nzobri*. ⁶ A *Krisi laa lɛ, ɓa Vu Ngerewuru a ɗo tul ped Bi-ɛ ká ɗaa ni kaw tul nzob ɓeri riw bele. Nzob ɓeri na ɓa naari, roo lɛ, zadka náa mɓári law

* 3:5 3.5 I kji Ruo ɓari 12.7.

naari ηγο-ηγοη, a náa đori tul fe ká náa dáari law naari te đí nzokđo na ndaw ro!

Zad mgbaka taram ká Ngerewuru koró bay tul nzođ beri

⁷ Sawke mini ze, bay ká Ngerewuru baa báy faa Tem Law Pie na, ì laa báy kere ndaw ro! Ka baa mii:

«Vuri key na, zadka ì laa kusol-i le,

⁸ ì ha law-rì ka ηγοη munu ká bulu baarì đaa ká pola lew

báy nam ká i t̃iike ká tul-i a í líe m̃ bay kóko ká bil law kor na ya.

⁹⁻¹⁰ Ze bulu baarì ko na fe kereri riw bele ká m̃ đaa ha ri

báy bil mbiimbam ká sín nin na hoy kara, i líe m̃ a í nduo law-i banɔ.

Sawke mini ze, law-i f̃aa m̃ puu-u ká tul nzođkeri na,

a mí baa mii:

“I wuru faa báy faa kér bay bari banɔ, a faa kere biri ká m̃ kie ri na kara, ì hii ya.”

¹¹ Be ze, law-i f̃aa m̃ ha m̃ háake huđ mii:

“Zad mgbaka taram ká m̃ leke na, ì ti đaa bal-rì to đí ya mgbaj†.”»

¹² Yũ-iri, ì nze báy sùo-rì bay haɔa nzođ mbjw ká sakra baarì ka đo báy law ndaya báy law ηγοη a f̃ereke fal-ε ha Ngerewuru, nzođ haɔa kumnun ha nzođri na ya. ¹³ Roo le, báy nam ká ì kaw bil sew ká i đí ba «Vuri» ká Ngerewuru baa bay ha naari báy key na, ì bo k̃i nam báy nam bay haɔa bo, nzođ mbjw ká sakra baarì ka pón

† 3:11 3.11 Simri 95.7-11; Tji kele 17.1-7.

sùo-ε h̄a feȳaa ka úla ni, a vi ba nzoḅ law ηγοηο ya. ¹⁴ I k̄o, zadka náa mgbári law naari ηγο-ηγοη kp̄uru ká tul *Krisi ká náa d̄ári law naari bo d̄i báy titire na le, náa bári b̄aw ped be.

¹⁵ Bay ká Ngerewuru baa d̄o bil mbede be na ze d̄o key:

«Vuri key na, zadka ì laa kusol-i le,
 ì h̄a law-r̄i ka ηγοη
 munu ká bulu baar̄i d̄aa ká pola lew
 báy nam ká i t̄iike ká tul-i na ya‡.»

¹⁶ A w̄aa, nzoḅ veri ze i laa kusol Ngerewuru, roo í t̄i ká tul-e le? Ba bari led Izarayelri riw bele ká *Moyze nda faa pol-ri ha ri t̄i ká bil tusiri Ezibte. ¹⁷ A w̄aa, nzoḅ veri ndaw roo, i d̄aa h̄a law Ngerewuru f̄aa ni mbiimbam s̄iη niη ká tul-ri le? Ba bari ká i d̄aa feȳaa ze hud̄ bari zuo mburuk mburuk ká bil law kor̄§. ¹⁸ A zadka Ngerewuru haa hud̄ mii: «Zad mgbaka t̄aram ká m̄i leke na, i ti d̄aa bal-ri to d̄i ya mgbaj̄» na w̄aa, ka baa bay tul nzoḅ veri zu le? Ka baa bay se tul bari ká i t̄i ká tul-e na. ¹⁹ Be ze, fe ká náa kóri ta-taj̄ na ze d̄o key: bari na, i ziη faa í d̄aa bal-ri to zad mgbaka t̄aram na ya, bay j̄i le, i d̄aa law-ri bo tul Ngerewuru ya.

4

¹ Ngerewuru waa zad mgbaka t̄aram ká'a leke bay tul nzoḅ beri. Ba fe ká d̄o kp̄uru t̄i vuri key báy. Be mini ze, ì nze báy sùo-r̄i bay haηa nzoḅ mbjw mini ká sakra baar̄i ka róko zadke na ku ya. ² Naari na, náa láari Bay Kere ká se tul zad

‡ 3:15 3.15 Simri 95.7-8. § 3:17 3.17 Ruo bari 14.32.

mgbaka taram na munu ká led Izarayelri ká i dfo bil law kor i laa na. Bari na, i laa bayke laa na kɪ, roo le, dfaa fe mbiw ha ri ya, bay ji le, i dfaa law-ri bo di ya.

³ A naari ká náa dáari law naari bo di na, náa t̃iri zadke na ku; a bari ká i dfaa law-ri bo di ya laa le, Ngerewuru baa mii:

«Law-i f̃aa m̃i h̃a m̃i háake hud mii:

“Zad mgbaka taram ká m̃i leke na,
i ti dfaa bal-r̃i t̃o di ya mgbaj.”»

Be nu ku hoy kara, Ngerewuru leke zad mgbaka taram na o ba d̃e hoy bay nam ká'a dfaake feri riw bele ká tusiri key. ⁴ Tusueke le, i baa bay se tul mgbaka taram Ngerewuru ká bil nam ndeke di tonɔ sayke dfo zad hanɛ ká bil mbede be mii: «Ngerewuru mgbaj taram s̃o-ɛ ká tul ped beri riw bele ká bil nam ndeke di tonɔ sayke na*.»

⁵ Ká bil bay ká náa láari kal ṽaw ku na, ka baa mii: «I ti dfaa bal-r̃i t̃o zad mgbaka taram bi na ya mgbaj.» ⁶ A bari ká i ba titire nzobri ká i laa bay kere ká se tul zad mgbaka taram na i t̃i di ya, bay ji le, i hii bay dfaa vu mbom bo tul Ngerewuru ya. Be ze, faa dfo hoy robay bay tul nzoɔ hawri bay haɲa ri t̃i di. ⁷ Sawke mini ze, mbiimbam kal ng̃i bamba ndaw roo, Ngerewuru tuu nam ba kɪ ká i di ba «Vuri.» Ba bay ká'a baa pola bay faa *David mii:

«Vuri key na, zadka i laa kusol-i le,
i h̃a law-r̃i ka ngon ya†.»

⁸ I ko, zadka *Zozuye nda faa pol led Izarayelri ha ri t̃i zad mgbaka taramke ku na le,

* 4:4 4.4 Tiika saw fe 2.2. † 4:7 4.7 Simri 95.7-8.

Ngerewuru ti báa bayke ká nam kị mbăa. ⁹ Be ze, zad mgbaka taram ká rii kị báy hay ká Ngerewuru dăa bo báy nam ndeke dī tɔnɔ sayke ká fal dăa feri riw bele na, ka pɔŋ faake do hoy bay tul nzoɔ beri. ¹⁰ A nzoɔ ká rii a se zad mgbaka taram Ngerewuru na ɛ, ka mgba taram sùo-ɛ ká tul ped be munu ká Ngerewuru mgbáke taram sùo-ɛ ká tul ped beri na. ¹¹ Munu zu ɛ, ì dăa hurusuo-rì tuŋ kị, í rii í se zad mgbaka taramke na. I nze báy sùo-rì bay haŋa nzoɔ mbjw ká sakra naari ka bíe faa mbjw munu ká bari led Izarayelri i bíe ká bil law kɔr, a í ha zad mgbaka taram puo ri bay tul mbaka nzaa bari na ya.

¹² Mărake ɛ, Bay Ngerewuru na do báy kumnun, a yjŋ bamba. Ka uo kal maamii ká nzi-ɛ uo fi sidī. Ka rii bil law nzoɔ malak, a se kpuru tji tul zad kér bay nzoɔ báy bil wara law nzoɔ, a tji zad dokma sùo báy num bil huru, a tina feri ká do bil law nzoɔ na do zad hie gbay gbay. ¹³ Fe mbjw ká muu nun Ngerewuru muu na, tiya. Fe dăa nzoɔri riw bele na do zad hie gbari gbari ká nun-ɛ. Ba be na kị ze, náa kjiŋari fal fe dăa naari riw bele ha ni.

Zezu ba ngerenzob fe poy luye

¹⁴ Munu zu ɛ, fe ká náa dăari law naari bo dī, a náa baari bayke ba kele na, náa mgbári ŋɔ-ŋɔŋ, bay ji ɛ, naari na, náa dori báy *ngerenzob fe poy luye ká'a kal kpuru a se luo Ngerewuru ká zad káw be. Ba be Zezu Vu Ngerewuru. ¹⁵ Naari na, náa dori báy ngerenzob fe poy luye ká maa kóko nun síe naari báy fe

ngónke ká t̃ji tul naari, bay j̃i ɛ, be na, fe líe lawri bod bod riw bele t̃ji tul-e munu ká t̃ji tul naari, a roo ɛ, ka d̃aa feỹaa ya. ¹⁶ Be ze, náa sórori ba lakun Ngerewuru, be ká'a ba nzob law kere na tan h̃je, bay haña ni ka k̃o nun síe naari, a d̃aa law kere ziñ naari, a s̃o naari báy saw síe ká náa séri síe fe.

5

¹ Ngerenzob *fe poy luye h̃aa h̃aa ɛ, i naa ni ká sakra nzobri h̃a ni d̃o pol Ngerewuru, bay d̃aa ped bay tul nzobri. Ped d̃aa be ba mbika fe haña hoy báy fe poyri ká nzobri víke na h̃a Ngerewuru bay tul feỹaa nzobri. ² Be na, ka maa bay kók̃o k̃er bay nzobri ká i d̃aa fe kaaya tan kók̃o sawke, báy bari ká i wuru faa, bay j̃i ɛ, ka ba nzob naysuo ndaw. ³ Munu ká'a d̃aa kaaya ndaw na, d̃o nun haña ni ka h̃a fe poy h̃a Ngerewuru bay tul feỹaa nzobri hoy ya, roo ɛ, bay tul feỹaa be k̃j̃ s̃ò-ε ndaw*. ⁴ Nzob mb̃j̃w mini ká mbi s̃ò-ε a d̃aa mbay bo tul-e s̃ò-ε ba ngerenzob fe poy luye na tiya. Roo ɛ, nzob vi ba ngerenzob fe poy luye báy faa d̃iw ká Ngerewuru d̃i ni munu ká'a d̃ike *Ar̃on pola lew hoy ba titire ngerenzob fe poy.

⁵ Do faa mb̃j̃w munu ndaw, *Krisi na mbi s̃ò-ε, a d̃aa mbay bo tul-e s̃ò-ε ba ngerenzob fe poy luye ya. Ba Ngerewuru ze d̃i ni a baa ta-tan h̃a ni mii:

«Bo na mù ba Vu-i;

úru saa vuri key na m̃i ba B̃aa-ka†.»

* **5:3** 5.3 I k̃j̃i Soro ped d̃aa Leviri 16.11-14. † **5:5** 5.5 Simri 2.7.

⁶ Ká bil mbede ká zad k̄i kara, ka baa ká d̄i ndaw mii:

«Bo na, mù bá nzob fe poy ban̄guo kpadara faa mb̄iw munu ká Melkisedek‡.»

⁷ Zadka Zezu d̄o tusiri key báy na, ka d̄aa nzaa bay kere a d̄áake fe belen báy mbii nun hā N̄gerewuru a kod̄ ni, be ká'a maa yāāna ni ká bil hud̄. A le, N̄gerewuru laa bay be a hii d̄o d̄i, bay ji le, ka d̄in̄ tul-e ká pol-e. ⁸ Ze ka ba na Vu N̄gerewuru hoy kara, ka fere d̄aa vu mbom bo tul N̄gerewuru báy faa kóko seke feri riw bele ká'a ko na. ⁹ Fale ká'a maa, a d̄aa ped̄ be o báy zad̄e na, ka vi ba saw̄ pam ká d̄o ban̄guo bay tul nzobri riw bele ká i d̄aa vu mbom bo tul-e. ¹⁰ A le, N̄gerewuru d̄aa ni kaw ba n̄gerenzob fe poy luye faa mb̄iw munu ká Melkisedek na.

Ngón̄ ká bil mbika law

¹¹ Buru d̄o báy bay n̄gi-n̄gi ká bay b́aa se tul feri ká buru baa na ku. Roo le, d̄o n̄gon̄ bamba bay hāna buru tina saw̄ke ha r̄i laa, bay ji le, ì vi ba nzobri ká láa bay baar̄i se bamba. ¹² Baar̄i na, ì ví ba nzob fére nzobri fe ba d̄̄e k̄i hoy zu ze, ì ȳi i se síe hāna nzob fere r̄i titire bay N̄gerewuru ká se tul mbika law ba k̄i rōbay ku. Ká bay hāna r̄i re n̄gaw ká n̄go-n̄gon̄ ro zu le, ì ȳi i se síe áw w̄an ba led̄ tul piyēn̄ ban̄guo kpadara báy. ¹³ Nzob ká t̄on̄ ba áw w̄an ban̄guo na, ka ba led̄ ban̄guo; fe ká d̄o báy zad̄e mase báy zad̄e ya na, ka ko faa kéleke ya. ¹⁴ A nzobri ká i n̄go-n̄gon̄ laa le, n̄gaw n̄gón̄ke ze d̄o bay tul-ri. Bari na,

‡ 5:6 5.6 Simri 110.4.

ɓáy faa ped ɗáa ɓari ká tii ri ti ro na, i kóke faa keɛ fe kere ɓáy fe ká ndaya.

6

1-2 Munu zu ɛ, náa séri nun naari ɓa pola, náa fére ri fe a náa víri ɓa nzofri ká i ηɔɔ ká ɓil mbika law, ɓo náa káwri tul titire fe fére mbɛ ká se tul mbika law na ɓaŋɔɔ ya. Fekeri na ɓa súo kér ɓay ká se tul ped ká mbi huɗ ha nzofri ɓáy ɗáa law ɓo tul Ngerewuru ndaw, ɗáa tul nzof nduo mbiiri ká ɓoɗ ɓoɗ* ɓáy ɗáa nduo ɓo tul nzof ndaw, tji nzofri saa luɔ huɗ roɔ ɓáy kún sal ɓay ká mɓada na ndaw pi. Náa káyri fal-ε mbáa, ɓo náa séri nun naari ɓa pola! ³ Zadka Ngerewuru ha naari faa ɛ, ɓe ze ɓa fe ká náa ɗáari na zu.

4-6 Bari nzofri ká Ngerewuru ha nun-ri taŋ ká tul ɓay ɓe ndaw, í lie fe kere ká uru saa luɔ-ε ndaw, í yaa Tem Law Pie ɓo ɓil law-ri ndaw, í ko ndadi Bay Kere Ngerewuru ndaw, í ko hurusuo ká ɓil sew ká Ngerembay a réke mbay ndaw, roɔ í yi í ɗo ɓil fe ɗáa kaaya ɓa ki taŋ kér se tul Ngerewuru na, faa ká ɓay yinra ri ɓa ki ha ri suo kér ɓay ɓari na ti mbáa, ɓay ji ɛ, ɓáy fe ɗáa ɓari na, ri fe ká ɓari ki sùo-ri ze i ɓer Vu Ngerewuru ɗo tul puu say huɗ ɓa ki, í tjiiri ni í ɗaa sahoɔ ɓo nun-ε ká nun ruɔ nzofri.

* **6:1-2** 6.1 Bil sewke ku na, faa wáa sùo ɓáy mbii na kjereri ɓoɗ ɓoɗ: ɗáa tul nduo mbii taa Zaa ndaw, kjeri wáa sùori ɓoɗ ɓoɗ ká Zibri ɗaa ndaw, roɔ ɗáa tul nduo mbii ká ɓay séke fal Zezu ndaw pi.

⁷ I kɔ, wáa ká yaa mbiimbam banɔɔ, a lie lerekeri bay tul nzoɔ paa wáake na, Ngerewuru sam fe zuo di. ⁸ A roo le, zadka'a lie ba ngatukru bawri bay kurikuɔri hoy le, do ba fe ka gor hoy. Waka ya hoy le, bebi Ngerewuru bo di, a ɔro bie le, huu a seke di.

⁹ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzoɔ nun-i, ze buru baa munu hoy kara, buru ko ta-tan mii, i do faa kere ka se ba zad pam. ¹⁰ Ngerewuru na ba nzoɔ ka fe daa be do bay zadɛ ya na ya. Fe daa baari bay law ini ka i kie bay tul-e bay pedri ka i daa pola a i daa roɔbay bay tul yu baari na, ka ti yinra ya. ¹¹ Roo le, buru hii bay haɔa nzoɔ haɔa haɔa ka sakra baari na, ka nduo munu kpuru tii ɔro bie nam bay haɔa fe ka i daa law-ri te di nzokdo na, ka tii a do pol-ri gbari gbari. ¹² Buru hii bay haɔa ri vi ba nzoɔ layri ya, roo le, i do munu ba nzoɔri ka i daa law-ri te tul Ngerewuru nzokdo i iki law-ri ka di, bo i zinke fe ka'a waa na.

Ngerewuru do tul waa bay be

¹³ Pola lew na, zadka Ngerewuru waa bay zin bulu naari *Abaraham na, ka haa hud. Munu ka nzoɔ ka mba tul-e mba bay haɔa ni ka haa hud bay rin-ε tiya na, ka haa hud bay rin-ε be ki su-o-ε. ¹⁴ Ka baa mii: «Ba tusue ki, mi sam fe zuo tul-a, a mi ha vu bul-ari sie ba pola pola†.» ¹⁵ Abaraham daa law-ε bo tul bayke, a giyan kekeke bay iki law, ze a zin fe ka Ngerewuru waa zin ni na. ¹⁶ Zadka nzoɔri haa hud na, i haa bay rin nzoɔ ka mba tul-ri bay kieke bay baa bari na

† 6:14 6.14 Tiika saw fe 22.17.

ba tusue. A le, huf ká i haa na, gbu nzaa máy bay ká do sakra bari na. ¹⁷ Ngerewuru kara daa faa mbjw munu ndaw bay tul nzobri ká'a waa bay haŋa ri fe kere na. Ka hii bay haŋa ri ko ta-taŋ mii, ka ti súo nzi-ε ya. Saŋwe mini ze, ka haa huf bay tul fe ká'a waa bayke na. ¹⁸ Be ze, feri ba sidí do dí ku ká ti súo ya, ká Ngerewuru kara ti kún bay ká dí ya ndaw. Be ze, naari ká náa zihri zad kóro súo ká luo-ε na, náa zihri hurusuo ngi-ngi bay mgbaka daa law nzokdo te tul fe ká Ngerewuru waa bay tul naari na ngo-ngoŋ. ¹⁹ Daa law nzokdo te tul fe ká Ngerewuru waa na, koro naari do sikda ngo-ngoŋ munu ba gasay puu ká so hul do sikda a ha ni ngoŋ kpaŋ kpaŋ‡. Daa law te dí nzokdoke ku na, do munu ri fe ká náa dori bil hul kani Ngerewuru ká nulue a náa kalri gari ká kuŋ zad na, a náa séri kpuru tii luo-εŋ. ²⁰ Ba zad ká Zezu ri dí pola ha naari bay tul naari. Be na, ka vi ba *ngerenzob fe poy luye baŋguo faa mbjw munu ká Melkisedek.

7

Bay ká se tul Melkisedek

‡ **6:19** 6.19 Báy nzaa gerek le, nzob daa mbede key na, baa bay se tul fe híike ká mgba hul tumbii do zad mbjw. § **6:19** 6.19 Ká zad ni key na, ka baa bay se tul gari ká kuŋ sikda zad ká taŋ kaŋaŋ báy zad ká taŋ kaŋaŋ bamba tasiri ká ngerenzob fe poy huo-ε hoy maa ri dí ba mbjw ká bil mbiimbam mbjw. Roo le, timbede key na, faa do hoy bay haŋa náa sórori ba lakun Ngerewuru taŋ hie, bay yi le, Zezu hu ká tul puu say huf bay náa feyaa naari.

1 Melkisedekke ku na, ka ba mbay puo ká Salem a ba *nzob fe poy Ngerewuru ká nulue siya. Zadka *Abaraham vaa haw yum ká tul mbayri a yïi saa dī na, be Melkisedek na ka suo nun-ε a sam fe zuo tul-e. 2 Ba be na ze, feri riw bele ká Abaraham ũruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni. Titire le, m̄ara riŋ «Melkisedek» na, ba «Mbay ká d̄aa fe b̄áy zadε.» Roḅay, ka ba mbay puo ká Salem, ká kie mii, ka ba mbay ká d̄aa ha d̄ekeke d̄o. 3 Be na, nzob ko bi-ε ya ndaw; mi-ε ya ndaw; bul-eri kara, nzob ko ya ndaw; nzob laa soro bay mboŋa be ya ndaw, bay huf be kara ya ndaw pi. Ka riŋ Vu Ngerewuru; be na, ka d̄o ba nzob fe poy ban̄guo.

4 I ko, Melkisedek na, mina ze ka ba bawda nzob ku le! Bulu kadok naari Abaraham k̄i le, feri riw bele ká'a ũruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni ya le! 5 Mbiimbam kal nḡji bamba roo, Ngerewuru ha *bol kusol ha *Moyze mii, b̄ari ká i ba saw k̄ani *Leviri ká i ba nzob fe poyri na, ze leḉ *Izarayel h̄awri ba yu b̄ari, a Abaraham ba bulu b̄ari hoy kara, i vbi ri tul fe b̄ari riw bele; duo le, i naa mbjw ha ri. 6 A roo le, be Melkisedek ká saw k̄ani be bod na, feri riw bele ká Abaraham d̄oke na, duo le, ka yaa tul-e mbjw, a fale le, ka sam fe zuo tul Abaraham be ká Ngerewuru waa bay zin̄ ni na. 7 Máyke tiya, nzob ká sam fe na, mba tul nzob ká yaa fe sami. 8 A b̄ari ká i ba nzob fe poyri ká fe duo le, i yaa tul-e mbjw na, i ba nzobri ká i hu-hu, roo le, be Melkisedek ká yaa fe saa nduo Abaraham na, ka kaw b̄áy kumnun munu

ká mbede Ngerewuru baa bayke. ⁹⁻¹⁰ Be ze, náa baarĩ mii, zadka Melkisedek yaa fe kereri saa nduo Abaraham na, do munu ba Levi ká puo ni, bay ji le, Levi ká i mbon ni ya báy, ká mak vaw le a yaaña fe saa nduo lef Izarayelri na, ka do bil sím Abaraham báy sieke ká Melkisedek sũoke nun-ε.*

¹¹ I ko ndaw, zadka Ngerewuru ha bol kusol ha nzob beri na, ba vu Leviri ze, ka ha ri daa ped *fe poy. Zadka ped fe poy ká vu Leviri daa na maa bay daa fe ká Ngerewuru leke, ha ni o báy zadε le, Ngerewuru a seke sie pie báy kiri nzob fe poy ki ká do faa mbjw munu ká Melkisedek bo, ba nzob ká saw kani *Arõn ya†. ¹² A ze bo, zadka i suo nzob fe poy báy nzob ká saw kani ki le, do nun súo bol kusol na ndaw. ¹³ A Ngerembay naari ká náa dori baa bay be key na, ka ba nzob ká saw kani ki; nzob mbjw ká tii saa saw kani be ká'a daa ped fe poyke na, tiya. ¹⁴ Be na, ka uru saa saw kani Zuda, ba fe ká do ta-tañ. A le, saw kani ku na, Moyze baa bay nzob fe poyri ká di ya.

Zezu ba nzob fe poy ká rii Melkisedek

¹⁵ Fe ká tina saw feke *tañ kad kad ba pola pola ká náa baarĩ bayke na ze do key: *nzob fe poy ki mbjw tii a rii Melkisedek. ¹⁶ Nzobke ku na, ka vi ba nzob fe poy, bay baa ká'a ba saw kani Levi munu ká *bol kusol baa bayke na ya,

* **7:9-10** 7.9-10 I kii Tiika saw fe 14.17-24. † **7:11** 7.11 Arõn ba titire lef ká saw kani Levi ká daa ped fe poy, a nzob hawri ká i toñ fal-ε na, i daa faa mbjw munu ká be Arõn na.

roo ɛ, ka vi ba nzob fe poy báy faa hurusuo káw báy kumnun ká nzob maa bíe ya. ¹⁷ Ngerewuru kara baa bayke do bil mbede be mii:

«Bo na, mù bá nzob fe poy banquo kpadara faa mbjw munu ká Melkisedek‡.»

¹⁸ Be mini ze, táw bol kusolke ku na, Ngerewuru bumra ba fal, bay ji ɛ, hurusuo-ε tiya a do gor hoy. ¹⁹ Tusueke ɛ, bol kusol maa bay daa fe ká Ngerewuru leke na ha ni o báy zadε ya. Roo ɛ, fe ká náa daari law naari te di nzokdo ká ndad kal fe ká pola na do di. Báy faa feke na ze, náa sɔrokeri di ya ba lakun Ngerewuru.

²⁰ Roɔbay, Ngerewuru haa hud. Nzob hawri na i vi ba nzob fe poy tan haɲa ri haa hud, ²¹ roo ɛ, Zezu na Ngerewuru haa hud bay haɲa ni kaw ba nzob fe poy a baake bay se tul-e mii:

«Bi Ngerembay na, mi haa hud, a mi ti súo nzaa-i ya:

Bo na, mù bá nzob fe poy banquo kpadara§.»

²² Be mini ze, *sáka kuni ká ndad kal taa pola na, Zezu yaa duoke sii tul-e.

²³ Roɔbay, nzob fe poy hawri na, i suo bol ki bol ki, ze i ruo bamba, bay ji ɛ, hud daa ha nzaa ped bari na gbɔ. ²⁴ Roo ɛ, Zezu kaw báy kumnun banquo, a ped *fe poy be na, ka ti súo ha nzob ki ya. ²⁵ Sawke mini ze, ka maa yaɲa nzobri ká i soro ba lakun Ngerewuru báy faa be na wɔm, bay ji ɛ, ka kaw báy kumnun a kod Ngerewuru bay tul-ri.

‡ 7:17 7.17 Simri 110.4. § 7:21 7.21 Simri 110.4.

26 Be ze, Zezu ba *ngereenzob fe poy luye ká náa séri síeke. Ka taŋ kaɗaŋ, bay fe kaaya báy feyaa mbjw mini kara ti tul-e ya. Ka ɗo ɓoɗ báy nzob feyari, le, Ngerewuru ha ni zol a vaa kaw nulue siya. 27 Be na, ka ɗo munu ba ngereenzob fe poy luye hawri ká i puo fe báy namri riw bele bay tul fe ɗaa yaa bari pola, roo í puo bay tul nzobri báy na ya. Be na, ka puo fe ba mbjw hoy wum báy nam ká be ki sùo-ε ka mbike sùo-ε ha huɗ. 28 Bol kusol *Moyze ká ɗo na, ha nzobri ká i ɗaa fe báy zaɗe riw ya na, i kaw ba ngereenzob fe poy luyeri. Roo le, zaɗka Ngerewuru haa huɗ ká tul fe ká'a waa bayke na, ka suo bol kusolke a ha Vi-e vi ba ngereenzob fe poy luye, be ká'a maa ɔro fe ká Ngerewuru leke báy zaɗe na wum banɗo.

8

Zezu ba ngereenzob fe poy luye naari

1 I ko, mára bayri riw bele ká buru ɗo báa ha ri na ze ɗo key: náa ɗori báy kiri *ngereenzob fe poy luye mbjw ká kaw nulue ká tundo hoɗo Ngerewuru, Nzob Bawda Hurusuo ká kal tul feri riw Bele. 2 Ká zaɗe ku na, ka ba ngereenzob *fe poy a ɗaa peɗ ká bil hul kani taa tusueke ká Ngerewuru ze ɗaa, bo ba nzob ze ɗaa ya.

3 Ngerenzob fe poy luye haa haa le, i ɗaa ni kaw bay haɗa ni ka mbi fe haɗa hoyri báy fe poyri ká nzobri víke na ha Ngerewuru. Be mini ze, ngereenzob fe poy naari na, ɗo nun haɗa ni ka ɗo báy fe ká bay mbika a ha ndaw. 4 Zaɗka'a ɗo tusiri key le, ka ti bá *nzob fe poy mbjw ya,

bay ʒi ɛ, nzob fe poy hawri ká tusiri key na, i do dī dɔd ro, í mbi fe í hɔ Ngerewuru faa mbiw munu ká *bol kusol *Moyze ba. ⁵ Ped ká nzob fe poykeri daa na, i daa ká bil hul kani ká i daa báy hu; ba tem fe hoy ká kie hul kani taa tusueke ká do nulue. Sawke mini ze, zadka Moyze do dī ya bay daa hul kanike na, Ngerewuru baka ni mii: «Mu ko báy kere ndaw ro! Mu daa báy zadɛ ha ni ka ri kɔ báy taa hay ká mɔ kie mù báy lom ká tul kuo na ku*.» ⁶ Roo ɛ, timbedɛ key na, ped ká Ngerewuru daa zuo nduo Zezu ba ngerenzob fe poy na, mba ped daa nzob fe poyri ká pola na pavbad. Be Zezu na, ka ba nzob ká'a do sikda nzobri báy Ngerewuru, a daa ha kuni fie ká Ngerewuru saa zɔn nzobri na ndad kal taa hay ká'a saa zɔn Moyze ká pola lew, bay ʒi ɛ, kuni fieke ku na, sawke uru saa waa bay Ngerewuru ká ndad kal taa pola.

Sáka kuni fie ká Ngerewuru waa

⁷ Titire kuni ká Ngerewuru saa na, zadka'a maa ɔro bie fe riw bele ká'a hii bay daa na ɛ, Ngerewuru se síe *sáka kuni kɔ mbaa. ⁸ Roo ɛ, ka ko fe daa kayaya nzob beri na a yiw ri mii:

«Namri ká'a ví vuku na,
mɔ sáka kuni fie zɔn saw kani Izarayel báy
saw kani Zuda.

⁹ Sáka kuni fieke ku na,
ti doko munu ká kuni ká mɔ saa zɔn bulu bari
báy nam ká mɔ nda faa pol-ri
mí tɔike ri saa tusiri Ezibte na ya†.

* **8:5** 8.5 Tji keɛ 25.40. † **8:9** 8.9 I kji Tji keɛ 12.31-15.21.

Bari na, i dō tul kuni ká mǐ saa zinj ri na ya,
be ze mǐ pǒŋke fal-ri giyak.

¹⁰ I kō, kuni ká mǐ sáka zinj led Izarayelri
báy namri ká'a ví vuku na ze dō key:
Mǐ dǎa bol kusol-iri dō bil kér bay bari,
a mí vbie dō bil law-ri.

Mǐ bǎ Ngerewuru bari,
a bari laa le, i bǎ nzoḅ biri.

¹¹ Nzoḅ mbjw ká sakra bari ku na,
ti fére kṷ-ε fe ká se tul-i ya;
a nzoḅ mbjw mini ti séke síe bǎa ḥa yṷ-ε mii,
mu tuu Ngerembay na, tiya, bay jǐ le,
tii saa tul vu ledri kpuru tji tul ngereri na,
i tuuka mǐ riw bele ta-taŋ.

¹² Mǐ ndǎka buma ká tul fe kǎya bari na zinj ri,
a mí ker se tul feyaa bari na mbǎa.»‡

¹³ Be ze, zadka Ngerewuru baa bay se tul sáka
kuni fie na, ka ḥa sáka kuni ká pola na vi ba tǎw
fe, a fe ká dǐ tǎw ro na sō nzoḅ ya, a dō dǐ ya bay
zékre.

9

Hul kǎni ká tusiri key báy ḥay ká nulue

¹ Zadka Ngerewuru saa kuni taa titire na, ka
ḥa nzoḅri zad sanmakeri bod bod bay ḥaja ri
sōroke ba lakun-ε, rōo a ha ri dǎa hul kǎni báy
huo. ² Hul kǎnike ku na, i kún bil-e báy gari ba
zad sidǐ. Bil-e taa mbjwke ká i dǐ ba *zad ká
taŋ kadaŋ na, i dǎa huu ndele ká wàa ba tōo
say sǐi dǐ, rōo tutakra ká i dǎa maapa zuo dǐ ba
taa Ngerewuru na dō dǐ ndaw. ³ Bil-e ndeke dǐ

‡ **8:12** 8.12 Zeremi 31.31-34.

sidfike ká fal gari ká i kúnke na, i dī ba *zad ká taŋ kaɗaŋ bamba tasiri. ⁴ Ká zadke ku na, i ɗaa *tutakra úu fe ká mbii lari ká nduy z̄iriri z̄iriri n̄u fal-ε na bo dī. Ká tul-e siya na, i uu fe ká b̄are fu b̄y b̄y ká dī. Sanduku *sáka kuni ká mbii lari ká nduy z̄iriri z̄iriri n̄u dī kpurukud na bo dī ndaw. Ká bil-e ku na, suna ká i ɗaa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri, ká ngaw ká i dī ba *manne* zuo bil-e na bo dī; káw Aron ká luo vay na bo dī ndaw, roo t̄i tisawri ká sidfí ká Ngerewuru vbie bol kusol sáka kuni ɗo dī na, zuo dī ndaw pi. ⁵ Ká tul *sanduku sáka kuni na, i fel fe ba tem nzob riŋ ɗikari ká i r̄ii led nzaaped Ngerewururi ká nulue s̄i dī. Tem nzobkeri ku na kie mii, Ngerewuru ɗo zadε ku. Nzaa tay bari s̄i k̄i h̄a temke puɗ zad ká i puo fe báy sim fe h̄ol ká dī h̄a Ngerewuru, bay haŋa ni ka nda buma ká tul feyaa nzobri. Roo le, ba saw síe ká bay r̄ii bil-e bay b́aa bay fe niri key na báy nzi-ε lem lem riw bele ya*.

⁶ Zadka i leke fe mini ká bil hul kanike ká i ɗaa báy huɔ na, nzob fe poyri r̄ii í se zad taa titire na nam báy nam bay ɗ́aa ped bari. ⁷ Roo le, ba *ngerenzob fe poy luye huɔ-ε hoy ze r̄ii a se zad ká taŋ kaɗaŋ bamba tasiri na. Bil mbiimbam mb̄iw le, ka r̄ii a se dī faa bal ba mb̄iw hoy báy sim fe h̄ol banɗuɔ a puoke fe h̄a Ngerewuru bay tul fe kaaya taa be k̄i s̄uɔ-ε pola ndaw roo, a puo bay tul-e taa ruo nzobri na báy. ⁸ Bay fe niri key na, Tem Law Pie kie mii, zadka hul kani ká i

* 9:5 9.5 I kji mbede Tji kele 25-26.

ɔaa báy huɔ ɔo kɔb rɔbay key na, faa haɲa ruo nzobri ri i se zad ká taɲ kaɔaɲ bamba tasiri na, tiya, bay ʒi le, faake mgbuɔa ɔo hoy ya báy. ⁹ Be ze, ba tem fe ká kɛ fe ká ɔo bil namri ká vuri key, bay ʒi le, fe haɲa hoyri báy fe poyri ká nzob fe poyri i púoke fe ha Ɗgerewuru na, ti wáa bil wára law nzob ha ni *taɲ kad kad ya. ¹⁰ Fekeri ku na, i ɔaa ɔo ba zad saɲmari ká bay tul sùo ká kele hoy, munu ká fe sɔm, báy fe nzokɔ, rɔɔ báy kɪri wáa sùori ká boɔ boɔ bay táɲke kad kad ká nun Ɗgerewuru. Feri key na ka ɔo munu baw kpuru maa báy nam ká Ɗgerewuru a súoke fekeri ba fie.

¹¹ Roo le, *Krisi na vi ro, a ba ɲgerenzob fe poy luye bay haɲa naari fe kereri ká ɔo ro na. Bil hul kani ká'a ɔaa ped ká dɪ na, ba nduo nzob ze ɔaa ya, a ba fe ká ɔo tusiri key ya, roo le, ba hul kani taa tusuɛke ká nulue ká ndaɔ kal hul kani ká tusiri, a ba kere bamba tasiri kal tul-e ndaw. ¹² Zaka'a ri dɪ na, ka ri ba mbɪw kɪ hoy báy sɪm be kɪ sùo-ɛ, a tɪnake naari saa bil feyaa wɔm bo, ka ri báy sɪm balri báy sɪm vu baa ndayri ya. ¹³ Sɪm balri báy sɪm baa ndayri báy sɪɛ máa nday ká i tay i mɛ zuo tul nzobri ká i zaa fe ɲmri na, wáa sùo-ri ká kele taɲ kad kad. ¹⁴ A munu ku waa, maa bay sɪm Krisi, be ká'a mbi sùo-ɛ sùo-ɛ kɪ ha Ɗgerewuru ba vuy *fe poy ká ɔo báy zadɛ pedede báy faa Tem ká ɔo baɲguo na, ti wáa bil wára law naari ha ni taɲ kad kad bay tul fe ɔáa kaaya ká se zɪɲ naari ba zad huɔ, bay haɲa náa ɔáari ped ha Ɗgerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun na ya mina le woo! ¹⁵ Be ze, Krisi

na ba nzob doko sikda nzobri báy Ngerewuru, bay haɲa bo nzobri ká Ngerewuru dī ri ba taa be na, i ziɲ fe kereri ká dō baɲguo ká'a waa bay tul-ri. Fe niri key na dō bay tul-ri, bay ji ɛ, Krisi hu a naa bay ká tul nzobri ká i dāa fe ndaya, í wǎdke tul *bol kusol sáka kuni taa titire na.

¹⁶ A bay ká se tul nzob ká kji fe pile be na, ka hu ro ɛ, i leke kji fe pile beri na báy. ¹⁷ Tusuke ɛ, fe pile na nzobke hu ya báy ɛ, dāa fe ya báy, a zadka bo ka hu ro ɛ, tii saw dāa ped báy. ¹⁸ Ze titire kuni ká Ngerewuru saa ziɲ nzobri na hoy kara, tii saw dāa ped ká fal sīm fe hōlri. ¹⁹ Pola ɛ, báy nam ká'a sáake kuni na, *Moyze dō pol ruo nzobri a kji fe ká bay haɲa ri dāa na báy nzi-ε nzi-ε riw bele maa báy bol kusol ká Ngerewuru ha na. Falɛ ɛ, ka mbi sīm vu bǎa ndayri báy sīm balri ká i i na, a zukri báy mbii. Ka fe vay puu ká i dī ba *izob* a siɲ báy suy bađu sje, a dāa nduo sīm na roo a mje zuo tul mbede bol kusol, báy tul ruo nzobri riw bele, ²⁰ a baa mii: «Be ni key na, ba sīm ká Ngerewuru kǐke kuni ká'a saa ziɲ ri a mbi nzi-ε bay haɲa ri dāa vu mbom bo dī†.» ²¹ Faa mbjw munu ndaw ze, ka mjeke sīm zuo tul hul kani báy feri riw bele ká i dāake ped ruo Ngerewuru. ²² Baa tusue kji, munu ká i dāa dō bil *mbede bol kusol Moyze na, i mje sīm zuo tul ruo feri bele ha ri taɲ kad kad. Zadka sīm uo ya ɛ, ndáka buma ká tul feyaa na tiya.

Krisi ba vuy fe poy ká naa feyaa nzobri

† 9:20 9.20 Tji keɛ 24.8.

23 Zadfka dfo nun hanja feri ka dfo bil hul kanj, ka ba tem fe taa tusuekeri ka nulue na, ka tan kad kad bay sim fe holri le, dfo nun hanja fe taa tusuekeri ka nulue na, ka tan kad kad bay *fe poy ka ndaf bamba kal fe poy ka i puo bay sim fe holri na. 24 Tusueke le, *Krisi na rii a se bil hul kanj ka nduo nzoɓ ze daa ya. Hul kanjike na ba tem hul kanj taa tusueke. Roo le, ka rii a se nulue kj, be ze ba zad ka'a dfo di timbede ka pol Ngerewuru bay tul naari. 25 Ka rii di a puo fe faa bal ngi-ngji munu ka *ngerenzob fe poy luye Zibri rii a se *zad ka tan kadan bamba tasiri mbiimbam bay mbiimbam bay sim fe holri na ya, 26 bo munu ya le, bay nam ka Ngerewuru daake tusiri hoy na, ka'a koko seke fe faa bal ngi-ngji. Roo le, timbede ka ba ɔro die sewri ka naa dori di key na, Krisi vi ba mbjw hoy bay gbuj nzaa feyaa bay faa suo-e ka'a mbi ha hud ba vuy fe poy. 27 Nzobri riw bele na, i huka faa bal ba mbjw hoy; fale le, Ngerewuru a kuj sal bay zuo tul-ri. 28 Do faa mbjw munu ndaw, be Krisi na, ka mbi suo-e ba vuy fe poy a hu ba mbjw kj hoy bay naake feyaa ruo nzobri. Yji be taa kj ku le, ka'a naa feyaa nzobri mbaa, roo le, ka'a yji bay yaana nzobri ka i kaw tul bal-ri i giyan ni kekeke.

10

1 Bol kusol *Moyze na kie fe taa tusueke bay zadɛ riw bele ya, roo le, ba tem fe ka kie fe kereri ka naa zinri bay faa Krisi bay namri ka'a vika vuku. Bol kusolke ka ha nzoɓ fe poyri daake fe poy taa mbjwke mbiimbam bay mbiimbam

banɔɔ na, maa bay ɔ́aa ha nzoɔbri ka i soro ba lakun Ngerewuru na, i *taɔ kaɔ kaɔ ya. ² Zadka fe poy na maa ɔ́aa ha nzoɔ feyaa taɔ kaɔ kaɔ ba mbɔw hoy wɔm le, ka'a kóko sùo-ε ba nzoɔbri ka bay ti tul-e mbăa, a pɔɔ nzaa nduo puo fe poyri na riw bele. ³ Roo le, fe poykeri ku na, tuma ker bay nzoɔbri ka tul feyaa bari mbiimbam bay mbiimbam; ⁴ bay ji le, sim ba ndayri bay sim balri na ti ma bay na feyaa nzoɔbri ya mɔbaɔ.

⁵ Saɔwke mini ze, zadka Krisi do vi tusiri key na, ka baa ha Ngerewuru mii:

«Bo na, mu hii bay fe poyri ya ndaw,
fe haɔa hoyri ya ndaw,
roo le, mu mam pay sùo ze ha mi.

⁶ Fe holri ka i tay i puoke fe,
bay fe poyri ka bay naake feyari na rii law-a ya.

⁷ Munu zu le, Ngerewuru, mi baa ha mu,
mi do key, mi vi bay ɔ́aa law hiiya bo
munu ka i baa bayke se tul-i do bil mbede
bo na*»

⁸ Pola le, Zezu baa ha Ngerewuru mii: «Mu hii bay fe poyri ya ndaw, fe haɔa hoyri ya ndaw, fe holri ka i tay i puoke fe ya ndaw, fe poyri ka bay naake feyari ya ndaw pi. Ze *bol kusol na hii bay haɔa nzoɔbri ka ɔ́aa fe poykeri ku na riw bele munu hoy kara, rii law-a ya.» ⁹ Ka baa ha ni na roɔbay mii: «Ngerewuru, mi do key mi vi bay ɔ́aa law hiiya bo†.» Be ze, bay fe ka Krisi ɔ́aa na, Ngerewuru bumra fe poyri ka i ɔ́aa bay fe holri na riw bele ba fal, a suo Zezu ze ba vuy fe poy.

* **10:7** 10.7 Simri 40.7-8. † **10:9** 10.9 Simri 40.7-9.

¹⁰ Munu ká Zezu Krisi d'aa law hiiya Ngerewuru na, ka ha naari nzob feyaari, náa víri ba nzob ká taŋ kad kad báy faa sùo-ε ká'a mbi ha hud' ba vuy fe poy ba mbijw hoy wum ba gbuke.

¹¹ Ká bil namri riw bele na, *nzob fe poy Zifri mbijw mbijw riw bele, i do siya bay d'aa ped ha Ngerewuru. Fe poy taa mbijwke ku na ze i puoke fe banquo, roo le, fe poykeri ku na, ti máa bay náa bay feyaa ya mban. ¹² A Krisi laa le, mbi sùo-ε ha hud' ba vuy fe poy ba mbijw hoy bay tul feyaa nzobri. Fe poyke ku na do d'aa ped banquo. Timbede key na ka kaw tundo hofo Ngerewuru, ¹³ a giyan kpuru ha Ngerewuru haw yum ká tul nzob tul ngani beri ha ri do munu ba fe d'aa bal-ε zuo di. ¹⁴ Báy faa sùo-ε ká'a mbi a hu ba vuy fe poy ba mbijw hoy na, bari ká'a naa bay feyaa ká tul-ri na, ka ha ri taŋ kad kad wum. ¹⁵ Tem Law Pie kara baa nasi bayke ha naari ndaw. Pola le, ka baa mii:

¹⁶ «Ì kò, kuni fie ká m̀ sáka zinj ri na ze do key:
 Báy namri ká'a ví vuku na,
 m̀ d'aa bol kusol-iri do bil kér bay bari,
 a mí vbie do bil law-ri‡.»

¹⁷ Ka baa na robay mii:
 «Mì ndáka buma ká tul fe kaaya bari na zinj ri,
 a mí ker se tul feyaa bari na mbãa§.»

¹⁸ Ì kò ndaw, zadka Ngerewuru nda buma ká tul feyaa nzobri na, do nun d'aa fe poy roo bay náake feyaa na mbãa.

Náa sórori ba lakun Ngerewuru

‡ **10:16** 10.16 Zeremi 31.33. § **10:17** 10.17 Zeremi 31.34.

19 Be ze, yu-iri, faa ríi a se *zadf ká taŋ kaɗaŋ ɓamba tasiri ká bil hul kaŋi taa tusueke ká nulue na, mgbuda ɗo hoy nduo ha naari ɓáy faa Zezu ká mbi sùo-ε ɓa vuy *fe poy. 20 ɓáy faa fe poyke ku na, gari ká kuŋ zadf ká bil hul kaŋi na saka tãr, a ha naari faa fie ká ɓay sóroke ɓa lakun-ε. Faake na, ɓa ɓe Zezu ká kaw ɓáy kumnun. 21 Be ze, náa ɗori ɓáy *ngerenzob fe poy luye ká kaw tul nzoɓ Ngerewuru. 22 Munu zu ɓe, náa sórori ɓa lakun Ngerewuru ɓáy law ká mbjw taŋ hje ndaw, ɓáy bil wara law ká fe kaayari mbjw ti ɗi ya, ká'a *taŋ kad kad ɓáy sùo ká i wàa ɓáy mbii ká taŋ kad kad ndaw pi. 23 Fe ká náa ɗári law naari te ɗi nzokɗo, a náa ɓaari ɓayke ɓa keɓe na, náa mgbári ngo-ngoŋ, ɓay ji ɓe, Ngerewuru ká ɓa nzoɓ wáa feke na ɗo tul ɓay ɓe. 24 Náa kóri kóm ɓa tul kji ɓay súruke tigbaa kji ha náa híikeri kji a náa ɗáakeri fe kereri. 25 Náa pónri zadf mbjw kji naari munu ká nzoɓ haneri i ɗaa ti ri tii í tji zadfe ya na ku ya, roo ɓe, náa ɗári wara ɓo bil law kji, kakalke ɓe, ɓáy nam ká i ko ɓa nam kún sal ɓay Ngerembay ká ɗo ɗi ya ɓe.

26 Zadka náa tuuri tusue ɓay na tuu ndaa, roo náa yjiri náa gedferi tul fe ɗaa yaari ɓáy ɓe, fe poy kji ɓoɗf ká ɓay náake feyaa na ti mbáa. 27 Fe mbjw hoy ro tòn ká náa gíyanri ɓáy bawda hje zikiki na, ɓa kún sal ɓay Ngerewuru ɓáy huu ká'a seke bilam bilam a tay nzoɓri ká i tji ká tul Ngerewuru na kuruk kuruk. 28 Ká bil sewke taa *Moyze na, zadka nzoɓ wadf tul *bol kusol, roo nzoɓ ɓay nasikeri sidí mase say ɓe, i i nzoɓke na taŋ kóko nun síe ɓe. 29 Ze zadka nzoɓ im Vu Ngerewuru,

a ko sım *sáka kuni ká'a dfaa ha ni taŋ kad kad na ba fe ya, a tiiri Tem Ngerewuru ká kie naari law kere na waa, bay ká'a bóko tul-e na, a doko bamba tasiri ya mina le woo! ³⁰ Tusueke le, Ngerewuru ki sùo-ε baa mii: «Mból fe sekeri ká nzobri dfaa ziŋ ri na, i ála ha mi bi ki, mi vbída gbaa ndaake. Bi ki ze mi púo mbólke ká'a máa tul-e na báy*.» Ka baa na rɔbay mii: «Mì kún sal bay zuo tul nzob biri†.» ³¹ Do ηgɔŋ bamba tasiri bay haŋa nzob fe dfaa kaaya ka tũo bo nduo Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun.

³² I kér se tul titire nam ká i dfaake law-ri bo tul *Krisi a i kóke zad taŋa be na i ko. Bil namkeri ku na, i ko seke fe ηgji bamba tasiri, roo le, i mgba ηgɔ-ηgɔŋ banɔuo kpadara. ³³ Hane le, i tiiri ri, a i dfaa ri ká nun ruo nzobri; a zad hane laa le, i do di ya bay sóko nzobri ká i dfaa ri munu na. ³⁴ Baari na, i ko seke fe mbjw hoy ziŋ nzobri ká i naa bil hul sal. A zadka nzobri yaa fe kere baari hoy kara dfaa fe ya, i suu law-ri i kaw báy suoriya, bay ji le, i ko ndaw, baari na, i do báy feziŋa taa tusuekeri ká ndad kal feri riw bele a do banɔuo. ³⁵ Munu zu le, i ha law-ri ka saa ya, bay ji le, bawda fe tunduo do bay tul nzobri ká i dfaa law-ri bo tul Ngerewuru banɔuo. ³⁶ Fe ká do nun haŋa ri dfaa le, ba sũu law i dfaa law hiiya Ngerewuru, bo i ziŋ fe ká'a waa bay haŋa ri na. ³⁷ Tusueke le, Ngerewuru baa do bil mbede be mii:
«Saw síe tòn ndji rɔbay, tòn ndji munu hoy,

* **10:30** 10.30 Kjiŋa bol kusol ba sidike 32.35. † **10:30** 10.30 Kjiŋa bol kusol ba sidike 32.36.

a nzoɓ ká dfo nun haɲa ni ka vi na, ka'a vika;
ka ti mgbaka roy ya.

38 Nzoɓ ká dfo báy zaɗɛ nzeɗem ká nun-i,
báy faa law-ε ká'a ɗaa ɓo tul-i na, a káw báy
kumnun.

Ze ɓo, ka ỵi báy tigbi-ε ɓa fal ɛ,
sùo-i ti rii m̄ ká tul-e ya‡.»

39 A naari laa ɛ, náa zuɔri zinj ɓari ká i ỵi báy
tigbɔa-ri ɓa fal a í wɔru faa í se ɓa zaɗ bíɛ na
ku ya, roo ɛ, náa ɓári nzoɓri ká náa ɗáari law
naari ɓo tul Ngerewuru bay zinj pam.

11

Dáa law ɓo tul Ngerewuru

1 Dáa law ɓo tul Ngerewuru na waa, ɓa ji ɛ?
Zadka nzoɓ ɗaa law-ε ɓo tul-e ɛ, fe ká'a giyaɲ
kekeke bay haɲa Ngerewuru ka haɲ ni na, ka ko
ta-taɲ mii, ɓeri zinj ɓa tusue, a fe ká nzoɓ ko báy
nun-ε ya báy na, ka ko ɓa tusue mii, feke a ɗoko.

2 Báy faa law-ri ká i ɗaa ɓo tul Ngerewuru na,
Ngerewuru písike bulu naari ká pola lew na.

3 Báy faa law naari ká náa ɗáari ɓo tul
Ngerewuru na, náa kókeri mii, Ngerewuru ɗaa
feri riw bele báy faa bay ká tji ká nzi-ε. Ze feri
riw bele ká náa kóri báy nun naari na, ka ɗaa
báy fe ká nzoɓ ko báy nun-ε ya.*

4 Báy faa ɗaa law ɓo tul Ngerewuru na, *Abel
púoke *fe poy ká ndaɗ kal tul-e taa *Kayi ha
Ngerewuru, ɓa fe poy ká rii law-ε. Báy faa law-ε
ká'a ɗaa ɓo tul-e na, ka kóke ni ɓa nzoɓ ká dfo

‡ 10:38 10.38 Abakuk 2.3-4. * 11:3 11.3 Tiika saw fe 1.1-31.

báy zadε nzedεm ká nun-ε. Ze Abel hu na hu hoy kara, báy faa law-ε ká'a daa bo tul Ngerewuru na, fe daa beri baa bay koɓ roɓay tji vuri†.

⁵ Báy faa daa law bo tul Ngerewuru na, Enok zinke hud ya. Ngerewuru mbi ni báy kumnun ha nzoɓ zinj ni ya wum, bay ji le, ka mbi ni do zinj ni. Tusueke le, mbede Ngerewuru baa mii, pola roo bay haɗa Ngerewuru mbi ni ha ni kaw zinj ni na, ka rii law-ε‡. ⁶ Zadka nzoɓ daa law-ε bo tul Ngerewuru ya le, faa ká bay haɗa ni rii law-ε na tiya. Nzoɓ ká soro ba lakun-ε na, do nun haɗa ni daa law-ε bo di mii, ka do di, a ha fe kereri ha nzoɓri ká i soro ba lakun-ε.

⁷ Báy faa daa law bo tul Ngerewuru na, *Noe láake baka bay Ngerewuru ká se tul feri ká'a vika vuku ká'a ko báy nun-ε ya roɓay na. Ka daa vu mbom bo tul Ngerewuru, ze a daake hul tumbii a yaake suo-ε báy nzoɓ bil hul beri riw bele. Be ze, báy faa law-ε ká'a daa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε§. Be ze, fe daa be na daa bay bo tul bie nzoɓri ká i daa law-ri bo tul-e ya na.

⁸ Báy faa daa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru di *Abaraham na, ka daa vu mbom bo tul-e, a uru ká tusiri be a se ba tusiri ká Ngerewuru a haɗa ni ba taa be. Ze tusiri ká'a séke ba baɗi na, ka ko na ya hoy kara, ka uru a se ba baɗi. ⁹ Bay faa law-ε ká'a daa bo tul Ngerewuru na, ka daake puo ká tusiri ká Ngerewuru waa bay haɗa ni munu ká varu nzoɓ.

† 11:4 11.4 Tiika saw fe 4.1-16. ‡ 11:5 11.5 Tiika saw fe 5.21-24.

§ 11:7 11.7 Tiika saw fe 6.9-17.

Ka naa bil hul ká i puɔ tul-e báy huɔ munu ká vi-e Izak báy vu bul-e *Zakoɔ, ká i zɪŋ fe kere taa mbɪwke ká Ngerewuru waa zɪŋ Abaraham na, ¹⁰ bay ɟi ɛ, ka giyaŋ ngerewuru ká'a ɔko baŋguɔ bay ɔ́aa puo ká ɔi; ba puo ká Ngerewuru kɪ ba nzoɔ léke faa ɔ́aaake, a ba nzoɔ ɔ́aaake*.

¹¹ Báy faa ɔ́aa law bo tul Ngerewuru na ndaw ze, *Saara kɪ sùo-ɛ ká se suo a ɔi táw na kara, yaa bil bay mbónɟ nzoɔ, bay ɟi ɛ, ka ko ta-taŋ mii, Ngerewuru ká ba nzoɔ wáa fe na ɔo tul bay be. ¹² Sɔwke mini ze, báy faa nzoɔ mbɪw ká ba Abaraham ká naa nzaa huɔ na, ka mbon leɔ mbɪw ha vu bul-eri sɛ ba pola pola munu ba mbaymawri ká nulue, mase munu ba dikudɪ ká mba kɪŋa ká ɔo nzaa máa mbii†.

¹³ Nzobkeri ku na, i hu riw bele ká bil mbika law taŋ haŋa ri zɪŋ fe ká Ngerewuru waa bay tul-ri. Roo ɛ, i ko fekeri ɔi ɔi báy nun-ri, í baa mii, nam mbɪw ɛ, Ngerewuru a ɔ́aa fe ká'a waa na zuo nduo-ri báy, a í ɔaa suoriya ká ɔi. I baa ta-taŋ ba keɛ mii, bari ba varuri, i ba nzoɔ kál siyari hoy ká tusiri key. ¹⁴ Nzobri ká i baa bay munu ku na kie ta-taŋ mii, i nzaara tusiri taa tusueke ká bay ɔ́aa puo ká ɔi. ¹⁵ Ba fe ká i ker se tul tusiri ká i pon í zol na ɛ, i zɪŋ faa í yɪi í se ɔi. ¹⁶ A roo ɛ, i ɔaa kon tusiri taa hay ká ndaɔ ka-kali; bayke baa mii, tusiri ká nulue. Sɔwke mini ze, Ngerewuru ɔaa sahoɟ ká bay haŋa ri ɔi ni ba Ngerewuru bari na ya. Tusueke ɛ, ka ɔaa ngerewuru ɔo nulue ha ri.

* **11:10** 11.10 Tiika sɔw fe 12.1-9. † **11:12** 11.12 Tiika sɔw fe 17.

17-18 Báý faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru lie Abaraham na, ka do di ya bay mgbaka Izak bay puoke fe ha ni. Ze Ngerewuru waa bay zinj Abaraham pola a baa mii: «Báý faa vi-e Izak ze vu bul-eri i ruoke bamba‡» hoy kara, ka do di ya bay mgbaka vi-e ka ba led mbjw kekkek na bay puoke fe ha Ngerewuru. 19 Ka ko ka bil law-ε mii, ze bay tuma Izak saa luo hud hoy kara, Ngerewuru maa. Sawke mini ze, zadka Ngerewuru yijira Izak ha Abaraham na, rii fe ka'a tuma ni saa luo hud§.

20 Báý faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, Izak samke fe zuo tul Zakob bay *Esaw, a baa bay se tul feri ka'a vika vuku*.

21 Báý faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Zakob do di ya bay huka na, ka sam fe zuo tul vu Zezebri sidi bele. Ka d́aa kaw be sii, a uru a d́aa nduo-ε zuo di a pisi Ngerewuru†.

22 Báý faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka nam hud Zezeb ton di ya deb na, ka baa bay nam ka led Izarayelri i tiike saa tusiri Ezibte, roo a baa bay se tul hud be ka'a boko luo ka mak vaw le, vu bul-eri i vaa ar huroke i voro do tusiri ka Ngerewuru waa bay hana ri na‡.

23 Báý faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, nzob mbon Moyzeri d́aa ni muu few say ka fal mbona be, bay ji le, i ko vu bari na ndad wara bamba;

‡ 11:17-18 11.17-18 Tiika saw fe 21.12. § 11:19 11.19 Tiika saw fe 22.1-19. * 11:20 11.20 Tiika saw fe 27.25-40. † 11:21 11.21 Tiika saw fe 48.12-20. ‡ 11:22 11.22 Tiika saw fe 47.28-31; 50.24-25.

ze bay wad bol nzaa mbay ká Ezibte na, h̄ieke d̄aa ri ya[§].

²⁴ Báý faa d̄áa law bo tul N̄gerewuru na, *Moyze h̄oy kara, zadka'a nḡoŋ na, ka hii bay haŋa ri d̄i ni ba vu bil vu mbay *Farawon taa máyke ya*. ²⁵ Ka mbi nzi-ε bay kóko seke fe z̄iŋ nzob N̄gerewururi ndad mba káw báý suoriya ká bil feyaa ká bole a d̄i nd̄ii h̄oy. ²⁶ Ka ker mii: haŋa nzobri im ni bay tul *Krisi, nzob ká N̄gerewuru a pié ni na, ndad mba bawda feziŋari riw bele ká tusiri Ezibte. Ka d̄aa nun-ε gedé tul fe tunduo ká'a vika.

²⁷ Báý faa law-ε ká'a d̄aa bo tul N̄gerewuru na, ka z̄ólke saa tusiri Ezibte taŋ d̄áa h̄ie here mbay Farawon. Ka mgba s̄u-o-ε nḡo-nḡoŋ a ȳi fal ya, bay īi le, r̄ii fe ká'a ko N̄gerewuru báý nun-ε, be ká nzob ko ni báý nun ya na. ²⁸ Báý faa law-ε ká'a d̄aa bo tul N̄gerewuru na, ka d̄aa *nam suoriya t̄i saa bil koy na bo. Ka baa ha led Izarayelri d̄aa s̄im m̄je faa hul bari bay haŋa led nzaaped ká N̄gerewuru pie ni i nzobri na, ka i led pol led Izarayelri ya.

²⁹ Báý faa d̄áa law bo tul N̄gerewuru na, maambii ká i d̄i ba Maambii S̄je na kuŋ saa sikda gbad a ha faa huo kurum kurum ha led Izarayelri se d̄i í t̄i fi kelu. Zadka nzobri ká tusiri Ezibte foŋ fal-ri báý faa na ku ndaw laa le, mbii vi puɗa tul-ri s̄un ha ri hu báý zad bari riw bele†.

§ **11:23** 11.23 I k̄i T̄i kele 2.1-10. * **11:24** 11.24 Nzob mbón Moyzeri na i ba Zibri, roo le, ba vu mbay Farawon taa máyke ze mbi ni a h̄ol ni. T̄i kele 2.1-10. † **11:29** 11.29 Ká bay láa soro bayri key riw bele le, ī k̄i T̄i kele 1-15.21.

³⁰ Bá y faa d́áa law bo tul Ngerewuru na, led Izarayelri v́aa h́aa fal k̀òkò dudu ḱa ngerewuo ḱa Zeriko nam yie, a ndeke d́i nam t̀oǹo sayke ḱa i h́aa fal-ε na bá yji ε, k̀òkò dudu na nda siri rukum. ³¹ Bá y faa d́áa law bo tul Ngerewuru na, Rahaβ ḱa ba má y d́áa nun pie na źiŋke huf źiŋ nzobri ḱa i t́i ḱa tul Ngerewuru na ya, bay ji ε, ka mgba led Izarayelri ḱa i v́i bay piyeŋ zad ḱa bil ngerewuoke ku bay k̀òkò bá y law kere ba luo-ε‡.

³² Bay ji ze m̀i báa r̀obay ε? Śaw síe ḱa bay haŋa m̀i b́aake bay se tul Gedeon, Barak, Samson, Zefte, *David, Samiyel, r̀o o *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw na, tiya. ³³ Bari na, bá y faa d́áa law bo tul Ngerewuru na, nzob haneri daa ruy źiŋ nzobri ḱa tusiri ḱi a í haw yum ḱa tul-ri. Nzob haneri i re tul nzobri bá y faake. Nzob haneri źiŋ fe ḱa Ngerewuru waa bay tul-ri. Nzob haneri mgba nzaa mbakiri. ³⁴ Nzob haneri ruma bawda huu ḱa se bilam bilam. Nzob haneri t́i saa nzaa huf maamii. Nzob haneri ḱa i t́aa d́ek d́ek na, Ngerewuru vaa ri a ha ri źiŋ h́urusuo. Nzob haneri daa h́ie ḱa nzaa ruy ya. Nzob haneri haw yum, ha nzob tul ngani bari ḱa tusiri ḱi haw dul ḱa pol-ri ³⁵ Má y haneri źiŋ nzob ini bari ḱa hu ḱa i ýi í fil ba ḱi.

I dara nzob haneri ba huf. I hii bay haŋa ri may bay ḱa tul Krisi bo ha ri p̀oŋ ri. Roo ε, i hii ya, í hii k̀òkò seke fe í huke, bo í ḱaw bá y kumnun ḱa ndad kal taa tusiri key. ³⁶ Nzob haneri r̀obay, i sie ri í zod ri bá y ndoy habla; i siŋ nzob haneri

‡ **11:31** 11.31 Zozuye 2.1-24; 5.13-6.27.

báy sal lari a í vbuku ri zuo hul sal. ³⁷ I vbuku nzoɔ h̄n̄eri báy tisawri í i ri. I kuɔ nzoɔ h̄n̄eri saa sikɔa a í i nzoɔ h̄n̄eri báy maamii. I h̄n̄ nzoɔ h̄n̄eri h̄ari ɔa pola pola, gari ndúo ɔari ɔa huɔ baɔu báy huɔ vuy. I ɔa nzoɔ k̄k̄uri í ɔa nzoɔri ká i ɔaa nun-ri tuɔ síe, a í ɔa nzoɔri ká i ɔara ri mbolon̄ mbolon̄. ³⁸ Nzoɔkeri ku ká nzoɔ tukeleri kɔ ri fe ya na, ká nun N̄gerewuru ɛ, i ndaɔ kal nzoɔ tukeleri na riw bele pavbaɔ! I h̄ari yeŋ yeŋ báy ɔil law kɔrri báy tul kuori; i naa ɔil puy kuori báy ɔil puyri.

³⁹ Báy faa ɔaa law ɔo tul N̄gerewuru ze ɔari nzoɔkeri riw bele ku na, i riike law-ε h̄n̄ ni písike ri. Roo ɛ, fe ká'a waa ɔay tul-ri na i ziŋ ya. ⁴⁰ Tusueke ɛ, ka leke fe ká ndaɔ kal taa h̄ay ká pola ɔay tul naari. A roo ɛ, ka hii ɔay haŋa ri ziŋ fe kerekeri ká h̄n̄ náa t̄n̄keri kaɔ kaɔ na pola h̄n̄ naari ya.

12

S̄u law ká ɔil kóko seke fe

¹ Naari na, munu ká náa ɔori báy ruo nzoɔ ɔay nasikeri ká í kiri naari na, naari h̄oy kara feri riw bele ká yɔklo haŋa náa séri nun naari ɔa pola báy feyaa ká mbuɔlo naari lèɔre na, náa naari ɔa fal, a náa ɔúuri ɔul ká N̄gerewuru hii ɔay haŋa náa ɔúuri kparak báy s̄u law kpuru t̄i gbuke. ² Naa geɔeri kóm ɔa luɔ Zezu, ɔe ká'a ɔaa h̄n̄ náa ɔári law naari ɔo tul-e, a nda faa pol naari ká ɔi kpuru t̄i gbuke na. ɔe na, ka s̄u law-ε a hii huɔ ká tul puu say huɔ ká ɔa huɔ sahoɔ ɔamba. Roo ɛ, ka kɔ ɔa fe mb̄w ya,

bay ji ɛ, ka ker se tul suoriya ká Ngerewuru daa do bay tul-e; a timbede key ɛ, ka kaw zad káw rin dika ká tundo hodo Ngerewuru, Nzoɓ Reke Mbay ká Tul Feri Riw Bele. ³ I kér se tul Zezu, be ká'a sɔu law-ɛ ká nduo nzoɓ feyaari ká i tuɗ ni ngereɗ na í ko. I ker se di bo, í taa ya, a law-rĩ kara ka saa ya ndaw. ⁴ Ruy baari ká i ruu bay tul feya na, i ruu kpuru í zinj hud ká di ya báy. Munu zu ɛ, i ha law-rĩ ka saa ya.

⁵ Bay daa waa bo bil law ká Ngerewuru baa ha ri ká i ba vi-eri na waa, i yi-yinjra ɛ woo? Ka baa mii:

«Vu-i, zadka bi Ngerembay mi yiw mu ɛ,
mu ko ba fe ya na, munu ya.

A zadka mi tuɗ mu bay tul fe daa bo na ɛ,
mu ha law-a ka saa ya,

⁶ bay ji ɛ, bi Ngerembay na,

mi kuɓ basuku nzoɓ ká mi hii ni;

mi nda nzoɓri riw bele ká mi ko ri ba vu-iri*»

⁷ I sɔu law ká bil kóko seke fe baari. Báy faa kóko seke fekeri na, Ngerewuru a yiw ri munu ká baa led yiwke vi-eri. Waa, led ha ze bi-ɛ yiw ni ya do di ɛ? ⁸ Zadka'a kuɓ basuku-rĩ bay tul fe daa baari, munu ká'a daa zinj vi-eri riw bele na ya ɛ, i ba vi-e taa tusukeri ya, i ba led mbanari hoy. ⁹ Baa naari ká tusiri key na, i yiw naari ɛ, náa hjeri ri; waa bod báy roo, náa dñri tul naari ká pol Baa naari ká nulue na ɛ, náa ti káwri báy kumnun na ya ɛ? ¹⁰ Zadka náa bári led koɓ roɓay na, baa naari ká tusiri key na, i

* **12:6** 12.6 Sim bayri 3.11-12.

yiw naari maa mbiimbam ndji munu ká i kɔ ba fe kere na. A Bãa naari ká nulue laa ɛ, ka yiw naari bay sókɔ naari; a hii bay haɲa náa víri ba nzobri ká *taŋ kad kad munu ká be. ¹¹ Zadka i do yiw naari báy ká bil saw síeke ku na, náa kóri ba fe ká ndaya, a náa dáari síe ze ká dī, bo náa dáari suoriya ya. Roo ɛ, kpuru vǎw na, bari ká i fere ri fe báy faa yuri ká mini key na, i kɔ ba fe kere: bay ji ɛ, i vi ba nzobri ká i kaw ɔkɛkɛ, í ba nzobri ká i daa fe báy zadɛ.

¹² Be ze, yu-iri, ì sũu law-rì í se nun-rì ba pola!

¹³ I daa fe báy zadɛ, í se faa ká do kparak na baɲguɔ bay haɲa bo, nzobri ká hurusuo-ri tiya na, i kɔ rì ɛ, i zɪŋ hurusuo í se simsed kere, bo í lie ya.

Báka bay

¹⁴ I daa hurusuo-rì tun kɪ bay káw báy ɔkɛkɛ ka zɪŋ nzobri riw bele, a í se simsed ká *taŋ kad kad a rii law Ngerewuru; munu ya ɛ, nzob mbɪw ká'a máa bay kóko Ngerembay kɔ na, tiya.

¹⁵ I nze báy sùo-rì bay haɲa nzob mbɪw ká sakra baarì ka fére fal-ɛ ha law kere Ngerewuru ya. I nze báy sùo-rì bay haɲa nzob mbɪw kara ka vi ba puu ká zɔŋ bak bak, a daa ha nzobri zukri kɪ ha zódike yaa zad kpol kpol ba pola pola ya. ¹⁶ I nze báy sùo-rì bay haɲa nzob mbɪw kara ka ba nzob dáa nun pie, mase nzob ím fe kere Ngerewuru munu ká *Esaw daa na ya. Be na, ka mbi fe kere ká do bay tul-e be ká'a ba ngerɛ led na, a híeke báy tunɲuo fe sũm mbɪw hoy zɪŋ tɔno fal-ɛ. ¹⁷ I kɔ ndaw, fale ku na, ka nzaa faa bay haɲa bi-ɛ

ka sám fe h̄a ni, roo ɛ, bi-ε tun̄ ni ɲgeren̄. Ka nzaa faa báy r̄ew yen̄ yen̄ bay haɲa bi-ε ka suo k̄er bay be, a sám fe h̄a ni h̄oy kara, ka z̄iɲ faa ya†.

¹⁸ Baar̄i na, ì soro ba lakun Ɗgerew̄uru munu ká lef̄ Izarayelri ká pola lew ya. Bari na, i soro ba lakun kuo Sinay ká nzob̄ k̄o báy nun-ε a zaa báy nduo-ε. Zaf̄ε ku na, huu s̄ε ká d̄i bilam bilam ndaw, sii mbam d̄o d̄i bir bir ndaw, suɲ tilo d̄o d̄i nduɲ ndaw, bawda zuu uru giɲgiɲ ká d̄i ndaw, ¹⁹ t̄iw m̄gba ká d̄i p̄io p̄io ndaw, r̄oɔ kusol Ɗgerew̄uru m̄gba ká d̄i beɲen̄ ndaw. Zaf̄ka i laa kusolke munu na, i kod̄ *Moyze bay haɲa Ɗgerew̄uru ka baa bay k̄i h̄a bari mbãa‡, ²⁰ bay ñi ɛ, i maa bay s̄iɲ law-ri ká tul̄ nzaa ká Ɗgerew̄uru mbi pola ha ri na ya. Ka baa mii: «Nzob̄ ze zaa kuo na key, mase nay ze zaa h̄oy kara, i vbuku ni báy tisaw bay ika niŠ.» ²¹ Feri riw bele ká i k̄o na, mbi h̄iε ha ri zikiki. Moyze k̄i h̄oy kara baa mii: «H̄iε d̄áa m̄i h̄a m̄i t̄o kpak kpak*.»

²² Roo ɛ, baar̄i na, ì soro ba lakun Kuo *Siɲon ká ba ɲgerɛpuo Ɗgerew̄uru Nzob̄ Káw Báy Kumnun; ba Zuruzalem ká nulue. I sóro ba lakun lef̄ nzaaped̄ Ɗgerew̄ururi ká i ruo bamba wuruk wuruk í mbu k̄i í d̄aa suoriya ká d̄i. ²³ I sóro ba lakun titire nzobri ká i ba taa Ɗgerew̄uru ká i mbu tul̄ k̄i; ba nzobri ká'a d̄aa riɲ-ri d̄o bil̄ mbede pam ká nulue. I sóro ba lakun Ɗgerew̄uru, Nzob̄ Kún̄ Sal Bay nzobri riw

† **12:17** 12.17 Tii keɛ 25.30-40. ‡ **12:19** 12.19 T̄ji keɛ 20.19.

Š **12:20** 12.20 T̄ji keɛ 19.13. * **12:21** 12.21 K̄iɲa bol kusol ba sidike 9.19.

bele, báy para nun sùo nzobri ká'a naa bay ká tul-ri a ha ri dō báy zadε nzedεm. ²⁴ Roo, ba lakun Zezu ká'a dō sikda Ngerewuru báy naari a daa ha Ngerewuru sáake kuni fie zinj naari. Sim be Zezu ká uo na kie fe ndad mba sim *Abel†.

²⁵ I ko tul-rĩ báy kere! Ngerewuru ká baa bay ha rĩ na, ì mbii suku-rĩ ká dī ya. Zadka led Izarayelri mbii suku-ri ká tul bay ká Ngerewuru baka ri ká tusiri key báy faa Moyze na, i tji ká bil kóko seke fe ya. Waa, maa bay naari ká náa mbiiri suku naari bay láa baka bay Ngerewuru ká baka naari ká nulue báy faa Zezu na, náa tjiiri ká bil kóko seke fe na mina le? ²⁶ Pola lew ká tul Kuo Sinay na, kusol Ngerewuru mgba ha zad laj yik yik. Roo le, timbedε key na, ka waa bay key zinj naari mii: «Mì haña zad laj yik yik ba mbijw robay; ba tusiri hoy ya, roo le, nulue kara ndaw.» ²⁷ Bay ká'a baa mii: «Ba mbijw robay» na kie naari ta-tanj mii: feri riw bele ká Ngerewuru daa na, a lánj yik yik a zekre kad bay haña bo, feri ká laj ya a dō ndinj na, ka dō.

²⁸ Naari na, náa dō zinjri puoruo ká nulue ká laj ya, a náa réri mbay zinj Ngerewuru ká dī. Munu zu le, náa dáari taambol ha Ngerewuru; náa písiri ni, a náa dáari fe ká rii law-ε, báy dñj tul ndaw, hje ni ndaw, ²⁹ bay ji le, Ngerewuru naari na, dō munu ba huu ká se gandaw gandaw.

13

† **12:24** 12.24 Sim Zezu na mba sim Abel, bay ji le, sim Abel vbi vbida tul ngani, a sim Zezu laa le, nda buma zinj nzobri ká tul fe daa yaa bari. Tiika saw fe 4.10.

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹ I hii kị banquo ká bil *Krisi. ² I yijira mgbaka varuri ká i tji tul-rì ya. I ko, nzoḅ haneri daa munu í mgbáke led nzaaped Ngerewururi ká nulue ba sùo-ri tan kókoke. ³ I kér se tul bari ká i naa hul sal na rii fe ká ì naa dī zinj ri. I kér se tul bari ká i daa nun-ri tuo síe na, rii fe ká i daa nun-rì tuo síe munu ká bari ndaw.

⁴ Ndad bay haṅa baarì riw bele na, ì d'oy yaṅa kị; máy nzoḅ báy wàra nzoḅ na, i korḳ sùo-ri bay tul kị, bay jì lè, nzoḅ taka mgbáy bapibiri báy nzoḅ daa nun pieri na, Ngerewuru a kún sal bay zuo tul-ri.

⁵ I ha kón lari ka re mbay ká tul simsed baarì ya, ì daa law-rì ka bo tul fe ká ì d'oke kị hoy, bay jì lè, Ngerewuru baa mii:

«Mì ti ala rì ya;

mì ti pón fal-rì ya mgbaj*.»

⁶ Be mini ze, náa maa báari ta-tan ba kele mii:

«Ngerembay na ba nzoḅ soko mǐ;

mì ti daa hje ya.

Waa, fe jì ze, nzoḅ a máa bay daa zinj mǐ lè†?»

⁷ I kér se tul nzoḅ ndaka faa pol-rì ká pola ká í ka-káa Bay Ngerewuru ha rì na í ko. I kér se tul law-ri ká i daa bo tul Ngerewuru kpuru í huke na, í mbóro í daa. ⁸ Zezu Krisi na, fere sùo-ε ya, ka do munu ká lè, vuri, a do munu banquo kpadara. ⁹ I ha kịri fe féreri ká boḳ boḳ a do boḳ báy tusue bay ká se tul Krisi na, ka kúo rì ha rì wúruke faa ya. Fe ká ndad bamba lè, bay haṅa

* **13:5** 13.5 Zozuye 1.5; Kijina bol kusol ba sidike 31.6. † **13:6** 13.6 Simri 118.6.

bil law naari ka zinj hurusuo báy faa law kere Ngerewuru bo, báy faa dáa vu mbom bo tul zad sanmari ká se tul fe sum ya. Bari nzobri ká i daa vu mbom bo tul zad sanmari ká mini key na, i zinj fe mbjw ká bil-e ya.

¹⁰ Naari na, náa dori báy *fe poy naari ká naa bay feyaa ká tul naari, a bari *nzob fe poy Zibri ká i daa ped ká bil hul kani na, i do báy faa ká bay tuu ndadike ya‡. ¹¹ Tusueke le, *ngerenzob fe poy luye Zibri ze se báy sim fe holri a riike bil *zad ká tan kadanj bamba tasiri na bay puo fe bay náake feyaa nzobri. Roo le, sùo náykeri na, i tay ká nzaa zad. ¹² Sawke mini ze, Zezu hoy kara hu ká nzaa zad ká fal ngerepuo bay hanja nzobri *tan kad kad báy faa sim be sùo-ε. ¹³ Munu zu le, náa tjiiri ká bil kiri fe dáa Zibri na, a náa súori nun Zezu ba nzaa zad, a náa zúori zinj ni mbjw ká di ha ri im naari munu ká be, ¹⁴ bay ji le, ká tusiri key na, náa dori báy puo ká'a doko banquo ya, roo le, náa giyanri ngerepuo ká'a doko. ¹⁵ Munu zu le, báy faa Zezu na, náa písiri Ngerewuru banquo, be ze ba fe poy naari; bayke baa mii, náa písiri rin-ε báy nzaa naari banquo. ¹⁶ I yinjra dáa fe kere ya, a í ha ki fe ká i doko na; be ze ba fe poyri ká rii law Ngerewuru.

¹⁷ Nzobri ká i nda faa pol-rì na, ì daa vu mbom bo tul-ri a í dñj tul-rì ká pol-ri, bay ji le, nam

‡ **13:10** 13.10 Naari ká náa dáari law naari bo tul Zezu na, fe poy naari ba Zezu ká mbi sùo-ε ba vuy fe poy ká tul puu say huf bay tul naari. Nzobri ká i do bil fe dáa Zibri kob robay, a í daa law-ri bo tul Zezu ya na, i ti doko bil fe kere ká náa zinjri na ya.

mgba nun-ri ya bay tul-rì. Ba bari ze, i kija fal ped d'aa bari s'ò-ri ha Ngerewuru. Zadka i d'aa vu mbom bo tul-ri le, i d'aa ped bari na bay suoriya, a ze bo i d'aa vu mbom bo tul-ri ya laa le, i d'aa ped bari na bay réke s'ò, le, ped bari na ti sóko rì mbjw ya.

¹⁸ I d'aa nzaa bay kere banquo bay tul buru. Buru ko ka bil law buru ba tusue ki; k'ér bay buru d'aa bay mbjw bo tul buru ya, bay ji le, buru hii bay séke simsed' ka d'ò bay zad'e banquo. ¹⁹ Mi kod rì, kakalke le, bay haña rì d'aa nzaa bay kere ha Ngerewuru ka ha mi faa ha mi yi kod hoy mi se luo-rì.

Nzaa bay kere be bay óro bie bay ka mgbada

²⁰⁻²¹ Ngerewuru tuma Ngerembay naari Zezu *Krisi saa sakra nzob huf'eri, be k'a ba nger'e tul nzob k'oro baduri. Bay faa sim be ka uo na, Ngerewuru saake kuni fie k'a d'oko banquo na zija naari. Ndad' bay haña be Ngerewuru ka ha d'ek'ek'ek' ha nzob na, ka ha rì fe kereri riw bele ka i se sieke bay haña rì d'aa'ke law hiiya be. Ndad' bay haña ni ka d'aa fe ka rii law-e ka bil law naari bay faa Zezu Krisi. Riñ d'ika ba taa Zezu mbiimbam bay mbiimbam banquo! Amem! Ndad' bay haña ni ka d'ò munu na ki!

²² Yu-iri, mbede ni ka ngudan' ka mi d'aa ha rì key na bay d'aa'ke w'ara bo bil law-rì zu, ze mi kod rì bay haña rì iki law-rì ka d'i í laa. ²³ Mi hii bay haña rì ko, yu naari Timote na i tina ni saa hul sal ro. Zadka'a vi luo-i ba vaa le, mi mgbaka ni kek uu gar-i ha buru ki búru se luo-rì búru vaa

ko rĩ. ²⁴ I hii soko ha nzoḅ ndáka faa pol-rĩ riw bele báy nzoḅ taa Ngerewururi riw bele. Bari ká tusiri Itali kara, i hii soko ha rĩ. ²⁵ Ndadḁ bay haṅa law huoke Ngerewuru ka sád zinj rĩ riw bele.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4